

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

Posudek diplomové práce Zdislavy Dubišarové

Vedoucí práce: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.

Oponent: Mgr. et Mgr. Radka Mudrochová, Ph.D.

Ústav románských studií FF UK

Název diplomové práce: Constructions clivées en français et leurs équivalents en tchèque et en espagnol

Obsah práce. Předmětem předkládané diplomové práce je kontrastivní analýza vytýkacích konstrukcí ve francouzštině a jejich protějšků v češtině a ve španělštině. Na základě tří typů textů v paralelním korpusu InterCorp (beletrie, pseudo-mluvený jazyk – filmové titulky a jeden odborný text) práce zkoumá jednak základní rysy vytýkacích konstrukcí ve francouzštině (typ konstrukce – jednoduchá nebo kontrastivní, míra gramatikalizace konstrukce, zejm. na základě míry variability slovesa *être*, frekvence v jednotlivých typech textů apod.), jednak typy překladových protějšků francouzských konstrukcí, a to opět s ohledem na typ textu a typ vytýkací konstrukce.

Formální aspekty práce. Práce je psána přehledně a srozumitelně; velmi přínosné jsou zejm. pečlivě zpracované grafy zobrazující zastoupení jednotlivých zkoumaných jevů a jejich vzájemnou závislost (typ překladového protějšku/cílový jazyk/typ vytýkací konstrukce atd.). Celkový dojem kazí dosti hojně překlepy a jazykové chyby, které se objevují téměř na každé straně (*nous supposont* str. 8, *nottament* str. 9, *construction d'équitation* str. 16, *noyau* str. 36 a jinde, *Celine* str. 43, *uni subordonnée circonstancielle* str. 83 aj.). Bibliografické zdroje jsou dostatečné a pokrývají všechny tři jazykové oblasti. Odkazování pomocí autora a roku je vedeno systematicky, avšak formát závěrečného seznamu bibliografie mu neodpovídá (rok vydání díla by musel být uveden hned za jménem autora). Dostí hojný poznámkový aparát odráží jednak komplexnost zkoumaného problému (téma prostředků aktuálního členění ve třech různých jazycích), jednak schopnost autorky se s touto komplexností vyrovnat (odkazy na poznámky by se však neměly kumulovat, jako je tomu např. na str. 30).

Hodnocení obsahu práce a náměty k diskusi. V teoretické části práce autorka podává přehledné shrnutí rysů vytýkací konstrukce ve francouzštině a prostředků změny aktuálního členění v češtině a ve španělštině. U zmínky o *Mluvnicki češtiny 3* (str. 12) je však třeba upozornit na to, že autoři v uvedené pasáži nepojednávají o vytýkacích konstrukcích, ale o dislokaci. V analýzách se autorka dokázala vyrovnat jak s problematikou vyhledávání vytýkacích konstrukcí pomocí regulárních výrazů, tak s mírou šumů v získaných konkordancích. Ocenit je třeba rovněž pečlivou charakteristiku obou typů vytýkací konstrukce ve francouzštině, zahrnující i jazykové testy (např. na str. 51), a také jejich frekvenční analýzu. U takto někdy jemného rozdílu, navíc obtížně identifikovatelného bez širšího kontextu, který korpus neposkytuje, bych ale očekávala také uvedení příkladů výskytů, u nichž nebylo možné typ jednoznačně určit. Zajímavá je kvantitativní analýza variability vytýkací konstrukce ve francouzštině, která může odrážet míru její gramatikalizace (současně s frekvencí). U vyhodnocení výsledků analýzy frekvence jednotlivých slovesných časů a způsobů slovesa *être* ve zkoumaném vzorku vytýkacích konstrukcí ve francouzštině by však bylo vhodnější vzít v úvahu pouze míru shody těchto gramatických kategorií mezi vytýkací konstrukcí a vedlejší větou; samotný údaj o „présent – indicatif“ v grafu na str. 42 totiž zahrnuje jak případy

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

naznačující gramatikalizaci konstrukce (tj. rozdíl ve slovesném čase a způsobu), tak případy, kdy se vytykáací konstrukce a vedlejší věta v těchto gramatických kategoriích shodují.

Analýza zastoupení jednotlivých typů protějšků francouzských vytykáacích konstrukcí ve španělštině a v češtině potvrzuje typologické rozdíly mezi těmito třemi zkoumanými jazyky; poněkud překvapivá je pouze absolutní absence lexikálních prostředků mezi protějšky španělskými (str. 99). Autorka rovněž vhodně vysvětluje užití explicitního zájmeného podmětu jako ekvivalentu francouzské vytykáací konstrukce (např. na str. 85-86 pro španělštinu), i když výsledná nízká frekvence tohoto prostředku je překvapivá. Při vyhodnocování celkových výsledků je však třeba se vyhnout příliš silným tvrzením o celkovém fungování prostředků změny aktuálního členění v obou cílových jazycích (španělštině a češtině), např. na str. 45 nebo v Závěru na str. 92 – je třeba stále mít na paměti, že zkoumané vzorky zahrnují pouze věty odpovídající francouzským vytykáacím konstrukcím, nikoli celek jazyka.

Níže uvádím několik dalších otázek a poznámek pro diskusi:

- tabulka relativní frekvence vytykáacích konstrukcí v jednotlivých textech jádra korpusu ve francouzštině (str. 36) je velmi přínosná a důležitá, ale autorka se k ní v analýzách už nevrací; je možné např. doplnit vysvětlení tak vysoké relativní frekvence vytykáacích konstrukcí v *Cestě do hlubin noci* F. Célinea?
- extrémně nízká relativní frekvence vytykáacích konstrukcí v EuroParlu je překvapivá; nejde o chybu? (str. 38)
- spojení *tout ce* v tabulce 5 na str. 37 by bylo rovněž vhodné zařadit mezi šumy (nebo konstrukce s prezentativem), protože pravděpodobně odpovídá větě *C'est tout ce que je peux dire/faire* atd.
- *ce* v tabulce 5 na str. 10 s největší pravděpodobností není *pronom*, ale *déterminant*;
- v češtině se na rozdíl od francouzštiny projevuje ve vztažných větách shoda podle formy (s relativem), nikoli podle smyslu; tento jev ale není možné považovat za gramatikalizaci (str. 47)
- na str. 76-77 autorka dospívá k zajímavému pozorování, že ve španělštině i v češtině je užití změny slovosledu nezávislé na typu zdrojové vytykáací konstrukce; pokud tedy typ konstrukce není rozhodující, je možné navrhnout jiný faktor, který zde vstupuje do hry a ovlivňuje výběr tohoto prostředku?

Předkládanou diplomovou práci považuji navzdory výše uvedeným připomínkám za velmi zdařilou, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze dne 4. 9. 2019

PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.